

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΑΠΟΦΑΣΗ

Προσφυγή υπ' αριθ. 7050/14

Hasan BEKIR-OUSTA και λοιποί

κατά της Ελλάδας

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (Πρώτο Τμήμα),
συνεδριάζοντας σε επιτροπή με την ακόλουθη σύνθεση:

Ledi Bianku, Πρόεδρος

Λίνος-Αλέξανδρος Σισιλιάνος,

Ales Pejchal, Δικαστές,

και Renata Degener, Αναπληρώτρια Γραμματέας Τμήματος,

Λαμβανομένης υπόψη της άνω προσφυγής, η οποία κατατέθηκε στις 7
Ιανουαρίου 2014,

Λαμβανομένων υπόψη των παρατηρήσεων που υπέβαλε η καθ' ης η
προσφυγή Κυβέρνηση και εκείνων που προσκομίστηκαν ως απάντηση από
τους προσφεύγοντες,

Αφού διασκέφθηκε, εκδίδει την παρακάτω απόφαση:

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

1. Ο κατάλογος των προσφευγόντων αποτυπώνεται στο παράρτημα.
Εκπροσωπήθηκαν από τον Κο Ahmet Kara, Δικηγόρο Ξάνθης.
2. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπήθηκε από τους
απεσταλμένους του αντιπροσώπου της, Κα Β.Πελέκου, Πάρεδρο του
Νομικού Συμβουλίου του Κράτους και Κα Α.Μαγριππή, Δικαστική
Πληρεξούσια του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Α. ΟΙ ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΥΠΟ ΚΡΙΣΗ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

3. Τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης, όπως εκτέθηκαν από τους διαδίκους, μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:
4. Προκειμένου για τα σχετικά περιστατικά της περιόδου προ 2007, το Δικαστήριο αναφέρεται στο μέρος «Ως προς τα πραγματικά περιστατικά» της απόφασής του *Bekir-Ousta και λοιποί κατά Ελλάδα* (αριθ.35151/05, παραγ.5-16, 11 Οκτωβρίου 2007). Στην απόφαση αυτή, το Δικαστήριο έκρινε ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 11 της Σύμβασης λόγω της άρνησης των εσωτερικών αρχών να προβούν στην εγγραφή του σωματείου με την επωνυμία «Σύλλογος Νεολαίας Μειονότητας Ν.Έβρου», του οποίου οι προσφεύγοντες αποτελούσαν την προσωρινή Διοικούσα Επιτροπή (*Bekir-Ousta και λοιποί*, ανωτέρω, παραγ.46).
5. Ύστερα από την προαναφερόμενη απόφαση, οι προσφεύγοντες κατέθεσαν στις 14 Μαΐου 2008 ενώπιον του Πρωτοδικείου Ορεστιάδας αίτηση εγγραφής του επίμαχου σωματείου. Με την υπ'αριθ.79/2008 απόφασή του, το Πρωτοδικείο Ορεστιάδας παρέπεμψε την υπόθεση, λόγω αναρμοδιότητας, ενώπιον του Πρωτοδικείου Αλεξανδρούπολης. Η δικάσιμος ενώπιον του άνω δικαστηρίου έλαβε χώρα στις 3 Σεπτεμβρίου 2008 και 9 Δεκεμβρίου 2008. Κατά την τελευταία αυτή ημερομηνία, αυτό απέρριψε την αίτηση εγγραφής, την οποία οι προσφεύγοντες είχαν καταθέσει εκ νέου ενώπιον του δικαστηρίου αυτού στις 19 Ιουνίου 2008.
6. Ειδικότερα, το Πρωτοδικείο δέχθηκε ότι το δεδικασμένο απόφασης του Δικαστηρίου σχετικά με παραβίαση της Σύμβασης δεν ανατρέπει το δεδικασμένο της απόφασης του εθνικού δικαστηρίου που είναι η πηγή της εν λόγω παραβίασης. Έκρινε ότι σε αντίθεση με τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, το εσωτερικό δίκαιο δεν προέβλεπε διαδικασία με την οποία θα ήταν δυνατόν να επαναληφθεί η διαδικασία σε πολιτική υπόθεση ύστερα από τη διαπίστωση από το Δικαστήριο παραβίασης της Σύμβασης. Βάση των άνω διαπιστώσεων, το Πρωτοδικείο θεώρησε ότι η επίμαχη αίτηση εγγραφής προσέκρουε στην υπ'αριθ.324/2003 απόφαση του Εφετείου Θράκης, η οποία είχε απορρίψει την αρχική αίτηση εγγραφής του επίμαχου σωματείου. Κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, για τους ανωτέρω λόγους, η αίτηση εγγραφής ήταν απαράδεκτη (υπ'αριθ.405/2008 απόφαση).

7. Στις 5 Ιανουαρίου 2009, οι προσφεύγοντες άσκησαν έφεση κατά της απόφασης αυτής ενώπιον του Εφετείου Θράκης. Ισχυρίστηκαν ότι είχαν προσφύγει στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, το οποίο τους δικάωσε με την από 11 Οκτωβρίου 2007 απόφασή του και ότι, επομένως, η αίτηση τους περί εγγραφής, της 14^{ης} Μαΐου 2008, έπρεπε να εγκριθεί.

8. Με την υπ' αριθ.423/2009 απόφαση της 31^{ης} Ιουλίου 2009, το Εφετείο Θράκης επικύρωσε την προγενέστερη απόφασή του με αριθμό 405/2008. Υπογράμμισε ότι σύμφωνα με το άρθρο 778 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, εάν στις αναφερόμενες στο άρθρο 739 υποθέσεις, μία αίτηση κρινόταν δεκτή ή απορριπτέα με οριστική απόφαση, μία νέα αίτηση των ενδιαφερομένων με ίδιο αντικείμενο δεν μπορούσε να εξεταστεί κατά την προβλεπόμενη στα άρθρα 741 έως 781 διαδικασία. Προσέθεσε ότι προέκυπτε από τα άρθρα 778 και 758 του ίδιου Κώδικα ότι οι αποφάσεις που λαμβάνονται κατά την εκούσια διαδικασία επί της αναγνώρισης σωματείου δεν αποκτούν ισχύ δεδικασμένου. Ωστόσο, οποιαδήποτε νέα αίτηση των ενδιαφερομένων με το ίδιο αντικείμενο ήταν απαράδεκτη διότι προσέκρουσε στην προγενέστερη απόφαση, ο δεσμευτικός χαρακτήρας της οποίας προσομοίαζε με την ισχύ του δεδικασμένου.

9. Στις 2 Απριλίου 2010, οι προσφεύγοντες άσκησαν αίτηση αναίρεσης. Ισχυρίστηκαν ιδίως ότι το συμπέρασμα του Εφετείου σύμφωνα με το οποίο η απόφαση του Δικαστηρίου της 11^{ης} Οκτωβρίου 2007 δεν είχε την ικανότητα να διεισδύσει στην ελληνική έννομη τάξη και δεν συνεπέφερε την αυτόθροη κατάργηση της πολιτειακής πράξης, η οποία παραβίασε την Σύμβαση, παραβίαζε το άρθρο 28 παραγ.1 του Συντάγματος (βάσει του οποίου η Ευρωπαϊκή Σύμβαση υπερισχύει του ελληνικού εσωτερικού δικαίου).

10. Με την από 5 Ιουλίου 2013 απόφαση αριθ.1471/2013, ο Άρειος Πάγος απέρριψε την αίτηση αναίρεσης και επικύρωσε την απόφαση αρ.423/2009 του Εφετείου Θράκης. Ειδικότερα, θεώρησε ότι οι αποφάσεις του Δικαστηρίου δεν είχαν την ικανότητα να διεισδύουν στο εσωτερικό δίκαιο και να συνεπιφέρουν την αυτόθροη κατάργηση της πολιτειακής πράξης που αποτέλεσε το γενεσιουργό αίτιο της παραβίασης της Σύμβασης. Προσέθεσε

ότι το εσωτερικό δίκαιο δεν προέβλεπε διαδικασία μέσω της οποίας θα μπορούσε να γίνει επανάληψη της διαδικασίας σε πολιτική υπόθεση μετά από τη διαπίστωση παραβίασης της Σύμβασης. Ο Άρειος Πάγος επικύρωσε την αιτιολογία των κατώτερων δικαστηρίων σύμφωνα με την οποία η αίτηση εγγραφής του επίμαχου σωματίου προσέκρουε στην υπ' αριθ.58/1996 απόφαση του Πρωτοδικείου Αλεξανδρούπολης, η οποία είχε καταστεί οριστική.

Β. Το οικείο εσωτερικό δίκαιο

11. Το άρθρο 778 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας ορίζει:

«Αν στις υποθέσεις που αναφέρονται στο άρθρο 739 μία αίτηση γίνει δεκτή ή απορριφθεί με οριστική απόφαση, δεν είναι δυνατό να συζητηθεί νέα αίτηση των διαδίκων για το ίδιο αντικείμενο κατά τη διαδικασία των άρθρων 741 έως 781».

Γ. Τα κείμενα της Επιτροπής Υπουργών

12. Κατά την 1250^η συνεδρίαση των Αντιπροσώπων των Υπουργών (8-10 Μαρτίου 2016), εκείνοι έλαβαν την ακόλουθη απόφαση κατά την οποία:

« Οι Αντιπρόσωποι

1. λυπούνται για την μη ανταπόκριση στο ενδιάμεσο ψήφισμα που υιοθετήθηκε κατά την 1201^η συνεδρίαση της Επιτροπής,
2. παροτρύνουν τις ελληνικές αρχές να λάβουν, χωρίς καθυστέρηση, όλα τα αναγκαία μέτρα ώστε οι προσφεύγοντες να είναι σε θέση να επωφεληθούν μίας διαδικασίας σύμφωνης προς τις απαιτήσεις της Σύμβασης και να δώσουν στην Επιτροπή απτές πληροφορίες μαζί με ένα ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα για την υιοθέτησή τους, σχετικά με τα μέτρα που λήφθηκαν ή εξετάζονται για την εκπλήρωση του προαναφερόμενου στόχου και σύμφωνα με το ενδιάμεσο ψήφισμα,
3. λυπούνται που παρά τις πληροφορίες που έδωσαν οι ελληνικές αρχές κατά την 1172^η συνεδρίαση της Επιτροπής, σύμφωνα με τις οποίες διερευνούνται άλλες οδοί, εκ των οποίων μία τροποποίηση της εκούσιας δικαιοδοσίας όπως προβλέπεται στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, κανένα από αποτέλεσμα

δεν επιτεύχθηκε μέχρι σήμερα στην εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων αυτών,

4. σημειώνουν με ενδιαφέρον τις πληροφορίες που δίνουν οι ελληνικές αρχές κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης, σύμφωνα με τις οποίες κινήθηκε διαδικασία προκειμένου να δημιουργηθεί μία ειδική δομή επιφορτισμένη με την εκτέλεση των αποφάσεων του Δικαστηρίου,

5. προτρέπουν τις ελληνικές αρχές, υπό το φως των διαπιστώσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, ιδίως στην πρόσφατη απόφασή του περί απαραδέκτου της 17^{ης} Νοεμβρίου 2015, να λάβουν, αμελλητί, όλα τα αναγκαία μέτρα, συμπεριλαμβανομένων, στην ανάγκη, νομοθετικών μέτρων, προκειμένου να καταστεί δυνατή η επανάληψη των διαδικασιών σε πολιτικές υποθέσεις και να μεριμνήσουν ώστε οι αιτήσεις εγγραφής σωματείων των προσφευγόντων να μπορέσουν να επανεξεταστούν στην ουσία,

6. καλούν τις ελληνικές αρχές να παρέχουν ενημερωμένες πληροφορίες σχετικά με τις αποφάσεις των εσωτερικών δικαστηρίων που εξετάζουν αιτήσεις εγγραφής σωματείων στη Θράκη,

7. αποφασίζουν να συνεχίσουν την εξέταση του ζητήματος αυτού κατά την συνεδρίασή τους DH τον Μάρτιο του 2017 το αργότερο με σκοπό την αξιολόγηση επί της ουσίας των εξελίξεων.»

13. Το Ενδιάμεσο Ψήφισμα CM/ResDH (2014)84 της Επιτροπής Υπουργών που υιοθετήθηκε στις 5 Ιουνίου 2014 επί της εκτέλεσης των αποφάσεων του Δικαστηρίου *Bekir-Ousta και λοιποί κατά Ελλάδας, Emin και λοιποί κατά Ελλάδας, Τουρκική Ένωση Ξάνθης και λοιποί κατά Ελλάδας* (αριθ.34144/05 και αριθ.26698/05, 27 Μαρτίου 2008), προβλέπει τα εξής:

«Η Επιτροπή των Υπουργών, δυνάμει του άρθρου 46, παράγραφος 2, της Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, το οποίο προβλέπει ότι η Επιτροπή εποπτεύει την εκτέλεση των οριστικών αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (παρακάτω «η Σύμβαση» και «το Δικαστήριο»),

Σημειώνοντας ότι οι παρούσες υποθέσεις αφορούν σε παραβιάσεις του δικαιώματος στην ελευθερία συνεταιρισμού των προσφευγόντων (άρθρο 11), ιδίως λόγω της άρνησης των αρχών να εγγράψουν τα σωματεία τους στις υποθέσεις *Bekir Ousta και λοιποί* και *Emin και λοιποί*, και λόγω της διάλυσης του σωματείου τους στην υπόθεση *Τουρκική Ένωση Ξάνθης*,

Σημειώνοντας επίσης ότι, μετά τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, οι προσφεύγοντες δεν μπόρεσαν να πετύχουν την επανεξέταση της υπόθεσής τους υπό το φως των διαπιστώσεων του Δικαστηρίου,

Υπενθυμίζοντας την επανειλημμένη δέσμευση των ελληνικών αρχών να εφαρμόσουν πλήρως τις άνω αποφάσεις, χωρίς να αποκλείεται κανένας τρόπος προς τον σκοπό αυτό, προκειμένου οι προσφεύγοντες να επωφεληθούν μίας διαδικασίας σύμφωνης προς τις επιταγές της Σύμβασης, υπό το φως της νομολογίας του Δικαστηρίου,

Υπενθυμίζοντας επίσης ότι από τον Ιούνιο του 2013, οι ελληνικές αρχές ανέφεραν στην Επιτροπή ότι ανταποκρινόμενες στις άνω αποφάσεις, εξέταζαν την πλέον κατάλληλη λύση για την εκτέλεση των ατομικών μέτρων,

Εκφράζει την έντονη λύπη της που, παρά την πρόσκληση της Επιτροπής, οι ελληνικές αρχές δεν έδωσαν συγκεκριμένες και απτές πληροφορίες σχετικά με τα μέτρα που διερευνώνται με σκοπό την εκτέλεση των ατομικών μέτρων, μαζί με ένα ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα για την υιοθέτησή τους,

ΚΑΛΕΙ τις ελληνικές αρχές να λάβουν, αμελλητί, όλα τα αναγκαία μέτρα, προκειμένου οι προσφεύγοντες να επωφεληθούν μίας διαδικασίας σύμφωνης προς τις επιταγές της Σύμβασης, υπό το φως της νομολογίας του Δικαστηρίου,

ΚΑΛΕΙ επίσης τις αρχές να δώσουν, αμελλητί, στην Επιτροπή απτές πληροφορίες μαζί με ένα ενδεικτικό χρονοδιάγραμμα για την υιοθέτησή τους,

σχετικά με τα μέτρα που λήφθηκαν ή εξετάζονται για την επίτευξη των προαναφερόμενων στόχων σύμφωνα με τις αποφάσεις του Δικαστηρίου.»

14. Στις 19 Ιανουαρίου 2000, κατά την 694^η συνεδρίαση των Απεσταλμένων των Υπουργών, η Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης υιοθέτησε την Σύσταση με αριθ. R (2000) 2 για την επανεξέταση ή την επανάληψη ορισμένων υποθέσεων σε εθνικό επίπεδο ύστερα από αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, τα σχετικά χωρία της οποίας έχουν ως εξής:

« (...)»

Έχοντας ωστόσο στο νου ότι-όπως το δείχνει η πρακτική της Επιτροπής Υπουργών σχετικά με τον έλεγχο της εκτέλεσης των αποφάσεων του Δικαστηρίου-υπάρχουν εξαιρετικές περιστάσεις υπό τις οποίες η επανεξέταση της υπόθεσης ή η επανάληψη της διαδικασίας αποδείχθηκε ως το πλέον αποτελεσματικό μέσο, ίσως το μοναδικό, για την πραγμάτωση της αρχής *restitutio in integrum*,

(...)

II. Ενθαρρύνει ιδίως τα συμβαλλόμενα μέρη να εξετάσουν τα εθνικά τους νομικά συστήματα προκειμένου να διασφαλίσουν ότι υπάρχουν κατάλληλες δυνατότητες για την επανεξέταση υπόθεσης, συμπεριλαμβανομένης της επανάληψης διαδικασίας, στις περιπτώσεις που το Δικαστήριο διαπίστωσε παραβίαση της Σύμβασης, ειδικότερα όταν:

ι. το θιγόμενο πρόσωπο εξακολουθεί να υποφέρει από τις πολύ αρνητικές συνέπειες μετά την εθνική απόφαση, συνέπειες που δεν μπορούν να αντισταθμιστούν παρά μόνο με δίκαιη ικανοποίηση και που δεν μπορούν να τροποποιηθούν παρά μόνο με την επανεξέταση ή την επανάληψη, και

ιι. προκύπτει από την απόφαση του Δικαστηρίου ότι

α) η προσβαλλόμενη εσωτερική απόφαση αντίκειται επί της ουσίας στην Σύμβαση, ή

β) η διαπιστωμένη παραβίαση οφείλεται σε λάθη ή διαδικαστικές πλημμέλειες τέτοιας βαρύτητας που γεννάται σοβαρή αμφιβολία ως προς το αποτέλεσμα της προσβαλλόμενης εσωτερικής διαδικασίας.»

ΑΙΤΙΑΣΕΙΣ

15. Επικαλούμενοι τα άρθρα 11 και 46 της Σύμβασης, οι προσφεύγοντες παραπονούνται ότι οι αποφάσεις που εξέδωσαν τα εσωτερικά δικαστήρια στην περίπτωση τους και μετά από την παραπάνω απόφαση *Bekir-Ousta* και λοιποί κατά *Ελλάδας* αποτέλεσαν νέα παραβίαση του δικαιώματός τους για ίδρυση σωματείου.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΝΟΜΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

16. Οι προσφεύγοντες παραπονούνται για την απόρριψη της αίτησής τους εγγραφής του σωματείου τους, την οποία κατέθεσαν στις 14 Μαΐου 2008. Επικαλούνται τα άρθρα 11 και 46 της Σύμβασης, οι διατάξεις των οποίων έχουν εξής:

Άρθρο 11

«1. Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα εις την ελευθερίαν του συνέρχεσθαι ειρηνικώς και εις την ελευθερίαν συνεταιρισμού, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος ιδρύσεως μετ' άλλων συνδικάτων και προσχωρήσεως εις συνδικάτα επί σκοπώ προασπίσεως των συμφερόντων του.

2. Η άσκησης των δικαιωμάτων τούτων δεν επιτρέπεται να υπαχθή εις ετέρους περιορισμούς πέραν των υπό του νόμου προβλεπομένων και αποτελούντων αναγκαία μέτρα εν δημοκρατική κοινωνία, δια την εθνικήν ασφάλειαν, την δημοσίαν ασφάλειαν, την προάσπισιν της τάξεως και πρόληψιν του εγκλήματος, την προστασίαν της υγείας και της ηθικής, ή την προστασίαν των δικαιωμάτων και ελευθεριών τρίτων. Το παρόν άρθρον δεν απαγορεύει την επιβολήν νομίμων περιορισμών εις την άσκησιν των δικαιωμάτων τούτων υπό μελών των ενόπλων δυνάμεων της αστυνομίας ή των διοικητικών υπηρεσιών του Κράτους.»

Άρθρο 46

1. Τα Υψηλά Συμβαλλόμενα Μέρη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να συμμορφώνονται προς τις οριστικές αποφάσεις του Δικαστηρίου επί των διαφορών στις οποίες είναι διάδικοι.

2. Η οριστική απόφαση του Δικαστηρίου διαβιβάζεται στην Επιτροπή Υπουργών, η οποία εποπτεύει την εκτέλεση της εν λόγω απόφασης.

3. Εάν η Επιτροπή Υπουργών κρίνει ότι η εποπτεία της εκτέλεσης μιας οριστικής απόφασης εμποδίζεται από ένα πρόβλημα στην ερμηνεία της απόφασης, μπορεί να παραπέμψει το θέμα στο Δικαστήριο προκειμένου αυτό να αποφανθεί επί του

ερμηνευτικού ζητήματος. Η απόφαση περί παραπομπής απαιτεί πλειοψηφία δύο τρίτων των εκπροσώπων που έχουν το δικαίωμα να μετέχουν στην Επιτροπή.

4. Εάν η Επιτροπή Υπουργών κρίνει ότι ένα Υψηλό Συμβαλλόμενο Μέρος αρνείται να συμμορφωθεί με οριστική απόφαση σε υπόθεση στην οποία είναι μέρος, μπορεί, αφού προειδοποιήσει επισήμως το Μέρος αυτό και με απόφαση που λαμβάνεται με πλειοψηφία δύο τρίτων των εκπροσώπων που έχουν το δικαίωμα να μετέχουν στην Επιτροπή, να παραπέμψει στο Δικαστήριο το ζήτημα εάν το εν λόγω Μέρος έχει παραλείψει να εκπληρώσει την υποχρέωση του δυνάμει της παραγράφου 1.

5. Εάν το Δικαστήριο διαπιστώσει παραβίαση της παραγράφου 1, παραπέμπει την υπόθεση στην Επιτροπή Υπουργών προκειμένου αυτή να εξετάσει τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν. Εάν το Δικαστήριο δεν διαπιστώσει παραβίαση της παραγράφου 1, παραπέμπει την υπόθεση στην Επιτροπή Υπουργών, η οποία κλείνει την εξέταση της υπόθεσης.»

A. Θέσεις των διαδίκων

1. Η Κυβέρνηση

17. Η Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο για να εξετάσει τις δυο προσφυγές εφόσον κανένα νέο πρόβλημα δεν εγείρεται σε σχέση με εκείνο που έχει ήδη εξετάσει το Δικαστήριο στην προαναφερόμενη απόφαση *Bekir-Ousta και λοιποί κατά Ελλάδα*. Η Κυβέρνηση επισημαίνει ότι η απόρριψη από τα εσωτερικά δικαστήρια της αίτησης εγγραφής του σωματείου των προσφευγόντων, βασίστηκε στο άρθρο 778 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, στον δεσμευτικό χαρακτήρα των προγενέστερων αποφάσεων που αφορούν στους προσφεύγοντες και στο γεγονός ότι η νέα αίτηση εγγραφής ήταν τελείως παρεμφερής με την αρχική αίτηση. Η Κυβέρνηση δηλώνει ότι ο Άρειος Πάγος επιβεβαίωσε εν προκειμένω την ανυπαρξία στο εσωτερικό δίκαιο ρήτρας που να επιτρέπει την επανάληψη της διαδικασίας σε πολιτική υπόθεση ύστερα από καταδικαστική απόφαση του Δικαστηρίου, κάτι το οποίο δεν ισχύει στις ποινικές και διοικητικές διαδικασίες. Δεδομένου ότι η Σύμβαση δεν εγγυάται δικαίωμα στην επανάληψη δικαστικής διαδικασίας και ότι, σύμφωνα με την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, τα Κράτη μπορούν να επιλέγουν τα μέσα με τα οποία πρέπει να συμμορφώνονται με απόφαση για παραβίαση του Δικαστηρίου, η Κυβέρνηση εκτιμά ότι η αιτίαση των

προσφευγόντων σχετίζεται μάλλον με την ορθή εκτέλεση της προαναφερόμενης απόφασης και με την αρμοδιότητα της Επιτροπής Υπουργών, όργανο επιφορτισμένο με την εποπτεία αυτής. Η Κυβέρνηση καταλήγει ότι το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο *rationae materiae* να εξετάσει την παρούσα υπόθεση.

18. Προκειμένου για την αιτίαση σχετικά με το άρθρο 11, η Κυβέρνηση δηλώνει ότι στην αίτησή τους αναίρεσης, οι προσφεύγοντες δεν επικαλέστηκαν το άρθρο αυτό: περιορίστηκαν στο να επικαλεστούν παραβίαση του άρθρου 28 παραγ.1 του Συντάγματος λόγω της άρνησης συμμόρφωσης με την απόφαση του Δικαστηρίου της 11^{ης} Οκτωβρίου 2007. Κατά συνέπεια, η αιτίαση αυτή που εγείρεται για πρώτη φορά ενώπιον του Δικαστηρίου είναι απαράδεκτη λόγω μη εξάντλησης των εσωτερικών ενδίκων μέσων.

2. Οι προσφεύγοντες

19. Οι προσφεύγοντες απαντούν ότι δυνάμει του άρθρου 46 της Σύμβασης, τα Κράτη μέλη είναι υποχρεωμένα να λάβουν συγκεκριμένα μέτρα για να επανορθώσουν τις παραβιάσεις της Σύμβασης μετά από απόφαση για παραβίαση του Δικαστηρίου. Επισημαίνουν ότι η νομολογία του Δικαστηρίου θα μπορούσε να θεωρηθεί ως «μεταβολή των περιστάσεων», πόσο μάλλον που η αίτηση εγγραφής που υποβλήθηκε στα ελληνικά δικαστήρια μετά την προαναφερόμενη απόφαση ήταν νέα και δεν αποτελούσε απλή αίτηση ανάκλησης, όπως συνέβη στη απόφαση *Τουρκική Ένωση Ξάνθης και λοιποί και Ayse Galip και λοιποί κατά Ελλάδα* (αρ.55557/12 και 73646/13, 17 Νοεμβρίου 2015). Οι προσφεύγοντες καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι η απόρριψη από τα ελληνικά δικαστήρια της αίτησής τους εγγραφής που κατατέθηκε στις 14 Μαΐου 2008 αποτελεί νέα παραβίαση του άρθρου 11, μη τηρώντας ταυτόχρονα το άρθρο 46 της Σύμβασης.

B. Εκτίμηση του Δικαστηρίου

1. Γενικές αρχές

20. Για τις γενικές αρχές πρέπει κανείς να αναφερθεί στην απόφαση *Τουρκική Ένωση Ξάνθης και λοιποί και Ayse Galip και λοιποί κατά Ελλάδας* (ανωτέρω, παραγ.24-27).

2. Εφαρμογή των αρχών στην υπό κρίση υπόθεση

21. Το Δικαστήριο θα εξετάσει εάν η απόρριψη από τα εσωτερικά δικαστήρια της αίτησης εγγραφής των προσφευγόντων αποτελεί «νέο πρόβλημα», κάτι που θα επέτρεπε στο Δικαστήριο να εξετάσει την αιτίαση που προέβαλαν στην προκειμένη περίπτωση.

22. Το Δικαστήριο σημειώνει κατ'αρχήν ότι μετά την απόφαση του Δικαστηρίου της 11^{ης} Οκτωβρίου 2007, οι προσφεύγοντες κατέθεσαν ενώπιον των εσωτερικών δικαστηρίων αίτηση εγγραφής του σωματείου τους. Η αίτηση αυτή απορρίφθηκε ως απαράδεκτη πρωτοδίκως, δευτεροδίκως καθώς και από τον Άρειο Πάγο με όμοια αιτιολογία. Βασιζόμενα στο άρθρο 778 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, τα αρμόδια δικαστήρια θεώρησαν κατ'ουσία ότι στην εκούσια δικαιοδοσία που αποβλέπει, μεταξύ άλλων και όπως εν προκειμένω, στην αναγνώριση και την εγγραφή σωματείου, μία νέα αίτηση προς την κατεύθυνση αυτή με ίδιο αντικείμενο με εκείνο αίτησης που έχει προηγουμένως απορριφθεί προσέκρουε στον δεσμευτικό χαρακτήρα της απόφασης που είχε απορρίψει την αρχική αίτηση. Τόνισαν επίσης ότι αντίθετα με την ποινική και την διοικητική διαδικασία, το εσωτερικό δίκαιο δεν προέβλεπε ένδικο βοήθημα που να επιτρέπει την επανάληψη της διαδικασίας σε πολιτική υπόθεση μετά από καταδικαστική απόφαση του Δικαστηρίου.

23. Αποφαινόμενα με τον τρόπο αυτό, τα εσωτερικά δικαστήρια επέλυσαν ένα καθαρά διαδικαστικό ζήτημα που αφορά σε νέα αίτηση εγγραφής σωματείου και δεν ασχολήθηκαν εκ νέου με ζήτημα ουσίας σχετικά με έναν καινοφανή περιορισμό στην ελευθερία συνεταιρισμού του εν λόγω σωματείου (βλέπε *Kudeshkina κατά Ρωσίας*, αρ.2, παραγ.86, 17 Φεβρουαρίου 2015). Κατά συνέπεια, η υπ'αριθ.1471/2013 απόφαση του Αρείου Πάγου, το οποίο εξέτασε σε τελευταίο βαθμό την προσφυγή των ενδιαφερομένων, δεν περιείχε νέα σχετικά στοιχεία ικανά να αποτελέσουν νέα παραβίαση του άρθρου 11 της Σύμβασης (βλέπε, *mutatis mutandis*,

Τουρκική Ένωση Ξάνθης και λοιποί και Ayse Galip και λοιποί κατά της Ελλάδας, ανωτέρω, παραγ.30).

24. Επιπλέον, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι η διαδικασία εποπτείας της προαναφερόμενης απόφασης *Bekir-Ousta και λοιποί* εξακολουθεί να εκκρεμεί ενώπιον της Επιτροπής Υπουργών. Ειδικότερα, εκείνη, στο Ενδιάμεσο Ψήφισμά της CM/ResDH (2014) 84, που υιοθετήθηκε στις 5 Ιουνίου 2014, σημείωσε ότι «μετά τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, οι προσφεύγοντες δεν πέτυχαν την επανεξέταση της υπόθεσής τους υπό το φως των διαπιστώσεων του Δικαστηρίου». Έκρινε επίσης ότι οι εσωτερικές αρχές όφειλαν να λάβουν «χωρίς περαιτέρω καθυστέρηση όλα τα αναγκαία μέτρα ώστε οι προσφεύγοντες να επωφεληθούν από μία διαδικασία σύμφωνη με τις επιταγές της Σύμβασης, υπό το φως της νομολογίας του Δικαστηρίου». Συνεπώς, η Επιτροπή Υπουργών ασχολείται ενεργά με την εποπτεία της εκτέλεσης της προαναφερόμενης απόφασης και, στο πλαίσιο αυτό, έλαβε υπόψη της την αδυναμία των προσφευγόντων να πετύχουν υπό την σημερινή κατάσταση του ελληνικού δικαίου την επανεξέταση των υποθέσεών τους σε συμμόρφωση με την απόφαση του Δικαστηρίου.

25. Βάσει των προηγούμενων, το Δικαστήριο καταλήγει εν προκειμένω στην απουσία «νέου προβλήματος», στοιχείο που θα του έδινε την αρμοδιότητα να επιλύσει την παρούσα προσφυγή χωρίς να καταπατήσει τα προνόμια του καθ' ου η προσφυγή Κράτους και της Επιτροπής Υπουργών, που απορρέουν από το άρθρο 46 της Σύμβασης. Η σκέψη αυτή δεν έχει σαν σκοπό να παραγνωρισθεί η σημασία του να κατοχυρωθεί η δημιουργία εσωτερικών διαδικασιών που να επιτρέπουν την επανεξέταση μίας υπόθεσης υπό το φως μίας διαπίστωσης παραβίασης της Σύμβασης. Αντιθέτως, τέτοιες διαδικασίες μπορούν να θεωρηθούν ως σημαντική πτυχή της εκτέλεσης των αποφάσεών του και η ύπαρξή τους καταδεικνύει τη δέσμευση ενός συμβαλλόμενου Κράτους στην τήρηση της Σύμβασης και της νομολογίας του Δικαστηρίου. Κάτι τέτοιο αντιστοιχεί στις ενδείξεις της Επιτροπής Υπουργών, η οποία, στην υπ' αριθ. R (2000) 2 Σύστασή της, καλεί τα Κράτη Μέρη της Σύμβασης να καθιερώσουν μηχανισμούς

επανεξέτασης της υπόθεσης και επανάληψης της διαδικασίας σε εσωτερικό επίπεδο, θεωρώντας ότι αποτελούν συχνά «το αποτελεσματικότερο μέσο, ίσως το μοναδικό, για να πραγματοποιηθεί η αρχή *restitutio in integrum*» (βλέπε παράγραφο 13 παραπάνω, καθώς και *Verein gegen Tierfabriken Schweiz* (αρ.2) κατά *Ελβετίας* (αρ.2), αριθ.32772/02, παραγ.89, ΕΔΔΑ 2009).

26. Εν ολίγοις, το Δικαστήριο εκτιμά ότι η παρούσα προσφυγή είναι ασύμβατη *rationae materiae* με τις διατάξεις της Σύμβασης, με την έννοια του άρθρου 35 παραγ.3 α), και πρέπει επομένως να κηρυχθεί απαράδεκτη κατ'εφαρμογή του άρθρου 35 παραγ.4. Το συμπέρασμα αυτό απαλλάσσει το Δικαστήριο από την εξέταση των λοιπών αντιρρήσεων που προβάλλει η Κυβέρνηση.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο, ομόφωνα,

Κηρύσσει την προσφυγή απαράδεκτη.

Συντάχθηκε στα γαλλικά και κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 12 Ιανουαρίου 2017.

Renata Degener
Αναπληρώτρια Γραμματέας

Ledi Bianku
Πρόεδρος

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

1. Ο Hasan BEKIR-OUSTA είναι έλληνας υπήκοος που κατοικεί στο Γονικό Έβρου.
2. Ο Retzep KAHRIMAN είναι έλληνας υπήκοος που κατοικεί στο Γονικό Έβρου.
3. Ο Souleiman KARA-HOUSEIN είναι έλληνας υπήκοος που κατοικεί στη Ρούσσα Έβρου.
4. Ο Ali NALBANT είναι έλληνας υπήκοος που κατοικεί στο Γονικό Έβρου.
5. Ο Ali NIZAM είναι έλληνας υπήκοος που κατοικεί στο Σιδηροχώρι Έβρου.
6. Ο Aпти PENTZIAL είναι έλληνας υπήκοος που κατοικεί στο Μεγάλο Δέρειο Έβρου.

7. Ο Haki TSILIGIR είναι έλληνας υπήκοος που κατοικεί στο
Μεγάλο Δέρειο Έβρου.

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου εγγράφου σε γαλλική γλώσσα.
Η Μεταφράστρια: Χρ.Παπαζαρκάδα